

Medicinering av katt i hemmet

En enkätstudie om kattägarens upplevelse,
metoder och positiv förstärkning

Daad Mer Alyusif och Lina Aronsson

Självständigt arbete i djuromvårdnad • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Djursjukskötarprogrammet
Uppsala 2026

Medicinering av katt i hemmet. En enkätstudie om kattägarens upplevelse, metoder och positiv förstärkning

Medicating cats at home. A survey study on cat owners' experiences, methods and positive reinforcement

Daad Mer Alyusif och Lina Aronsson

Handledare:	Klara Smedberg, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper
Examinator:	Jennie Redander, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete inom djuromvårdnad
Kurskod:	EX0994
Program/utbildning:	Djursjukskötprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för kliniska vetenskaper
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2026
Omslagsbild:	Daad Mer Alyusif
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd
Nyckelord:	Katt, medicinering, positiv förstärkning, hantering

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för kliniska vetenskaper
Djuromvårdnad

Sammanfattning

Katter är ett populärt sällskapsdjur och utgör en stor patientgrupp inom djursjukvården. Detta innebär att de ofta någon gång under sin livstid behöver stå på läkemedelsbehandling. Syftet med denna studie var att undersöka hur kattägare upplever medicinering av sin katt i hemmet, vilka metoder som används samt användning av positiv förstärkning i samband med medicineringen. En enkätstudie skapades som kunde besvaras av ägare till katter som var eller hade varit under läkemedelsbehandling. Enkäten distribuerades i olika kattgrupper på Facebook samt via två djurkliniker med hjälp av informationsbroschyrer. Enkäten började med frågor om kattägaren, såsom ålder, kön, sysselsättning och om de hade någon bakgrund inom djursjukvård. Därefter följde allmänna frågor om katten, såsom ålder, kön, kastreringsstatus och ras. Sedan följde frågor om medicineringen: vilken typ, hur länge, hur lätt ägaren upplevde att det gick samt om belöning användes i samband med medicineringen. Det sista avsnittet fokuserade på belöning i samband med hantering, vilka specifika hanteringsmetoder som utfördes samt hur lätt eller svårt ägaren upplevde detta. Av de 185 svar som resultatet baseras på var majoriteten av respondenterna kvinnor, hade en heltidssysselsättning samt saknade barn i hushållet. De flesta katterna var kastrerade huskatter och kom till ägarna som kattungar. Respondenterna hade överlag en bra relation med sin katt vilket grundas på att nästan alla katter sökte daglig kontakt, och en övervägande del av respondenterna tyckte att det var "mycket lätt" att medicinera katten. Den vanligaste metoden vid läkemedelsadministrering var att hålla fast katten. Andra metoder såsom att blanda läkemedlet i maten eller gömma det i en godisbit var också vanliga. Positiv förstärkning användes i stor utsträckning under och efter medicineringen samt som en metod för att vänja katten vid hantering. Användningen av ett bekvämlighetsurval resulterade dock i att nästan hälften av respondenterna hade en koppling till djursjukvården. Studien bör därför inte ses som representativ för kattägare generellt, och resultatet behöver tolkas med försiktighet. Trots detta kan arbetet ge en översikt över hur kattägare upplever medicinering av sina katter i hemmet, samt vilka metoder som vanligtvis används av kattägare. Studien kan ge insikt till djurhälsopersonal om vilka aspekter de bör ha i åtanke för att kunna erbjuda ett bra stöd för kattägare som medicinerar sin katt hemma. Mer forskning inom detta ämne behövs för att kunna undersöka effekten av positiv förstärkning på medicinering av katt i hemmet, samt möjliggöra fler valmöjligheter gällande hanteringsmetoder och läkemedelsformer som kan passa fler ägare och katter och därmed öka följsamheten.

Nyckelord: Hantering, katt, medicinering, positiv förstärkning

Abstract

Cats are popular pets and constitute a large patient group within veterinary care. Therefore they usually, at some point in their life, have to be on medication treatment. The purpose of this study was to examine how cat owners experience medication of their cat at home, which methods were used and the use of positive reinforcement. A survey study was created that owners with cats who were or had been on medication could complete. It was distributed in various cat groups on Facebook and through two clinics using information brochures. The survey started off with questions about the cat owner such as age, gender, occupation and if they had any background in animal healthcare. This was followed by general questions about the cat, including age, sex, neutering status, and breed. Then there were questions about the medication; which kind, for how long, how easy the owner experienced it and if any reward was used while medicating. The last section was about handling. It also requested whether rewards were used, what kind of handling was performed with the cat and how easy or hard the owner thought it was to handle the cat. Of the 185 responses that the results are based on, the majority of the respondents were women, had a full-time occupation and no children at home. Most of the cats were castrated, housecats and came to the owners as kittens. The respondents overall had a good relationship with their cat which was based on the fact that almost all of the cats sought daily contact and most of them thought it was very easy to medicate their cats. The most frequent method to use when medicating was to restrain the cat, other methods as mixing the medication in food or hide it in a treat were also common. The use of positive reinforcement was common during and after medication, as well as a method to accustom the cat to the handling. However, the use of a convenience sample resulted in nearly half of the respondents having a connection to the veterinary sector. The study should therefore not be considered representative of cat owners in general, and the results should be interpreted with caution. Despite this, the work provides an overview of how cat owners experience medicating their cats at home and usual methods that they use. The study could give insight to animal healthcare staff on which aspects they should keep in mind to be able to be a good support system for the cat owners who medicate their cats at home. More research on this topic is needed to be able to examine the effect of positive reinforcement on medicating the cat at home and to allow for more options regarding methods and different kinds of medication to be suitable for more owners and cats and thereby increase compliance.

Keywords: Cat, medication, positive reinforcement, handling

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	7
Figurförteckning	8
Förkortningar	9
1. Introduktion	10
1.1 Syfte	11
1.2 Frågeställningar	11
2. Bakgrund	12
2.1 Kattens beteende och emotioner.....	12
2.1.1 Domesticering	12
2.1.2 Inläring och socialisering	12
2.1.3 Rädsla, ångest och aggression.....	13
2.1.4 Katt-människa-interaktioner.....	14
2.2 Medicinering av katt i hemmet.....	15
2.3 Följsamhet.....	16
2.4 Positiv förstärkning.....	16
3. Metod och material	18
3.1 Enkätstudie	18
3.2 Databearbetning	19
3.3 Litteraturbakgrund.....	19
4. Resultat	21
4.1 Information om kattägaren	21
4.2 Information om katten.....	22
4.3 Medicinering	24
4.4 Övrig hantering	29
4.5 Jämförelser mellan olika grupper.....	30
4.5.1 Respondenters arbete/studier inom djursjukvård.....	30
4.5.2 Medicinering under kort period vs tillsvidare	31
5. Diskussion	Error! Bookmark not defined.
5.1 Metoddiskussion	32
5.2 Resultatdiskussion	33
Konklusion	39
Referenser	40
AI-utlåtande	44
Bilaga	45

Tabellförteckning

Tabell 1. Demografi över respondenter (n = 185).....	22
Tabell 2. Demografi över respondenternas katter (n = 185)	23
Tabell 3. Allmän information om medicineringen (n = 185).....	25

Figurförteckning

Figur 1. Hur respondenterna (n = 185) beskrev sin katt	24
Figur 2. Respondenternas (n = 185) svar på vilken typ av medicin som administrerats ..	26
Figur 3. Svarsfrekvens för hur respondenterna (n = 185) valt att administrera medicinen till sin katt.....	26
Figur 4. Hur respondenterna (n = 185) upplevde medicinering av sin katt	28
Figur 5. Olika typer av hantering som respondenterna (n = 185) utfört hemma med sin katt.....	29
Figur 6. Fördelning av hur respondenterna (n = 185) upplevde sin katt vid hantering.....	29
Figur 7. Hur respondenterna, arbetande/studerande inom djursjukvård (n = 87) respektive icke-arbetande/studerande inom djursjukvård (n = 98), upplevde medicineringen av sin katt.....	30

Förkortningar

Förkortning	Betydelse
SLU	Sveriges lantbruksuniversitet
GCM	Glukokortikoidmetaboliter

1. Introduktion

Inom djursjukvården förekommer patienter som behöver stå på läkemedelsbehandling under en period eller livet ut. Oavsett behandlingens längd är en noggrann följsamhet till ordination avgörande för behandlingsframgång (Odom et al. 2025). Flera olika faktorer påverkar djurägarens följsamhet till den förskrivna behandlingen (Wareham et al. 2019).

Katten har blivit ett av de populäraste sällskapsdjuren och har gått från att vara en musfångare som lever utomhus till en familjemedlem (Rodan 2010). Rodan (2010) beskriver att den domesticerade katten har behållit många egenskaper från sitt vilda ursprung. Därtill beskriver Odom et al. (2025) att katter till sin natur är känsliga och kräsna djur. Enligt Haywood et al. (2021) föredrar katter att ha valmöjligheter och kontroll vid interaktioner med människor. Detta kan innebära att hantering av katter generellt är utmanande för kattägaren om det inte sker på kattens villkor.

Medicinering är en typ av hantering och kan vara utmanande att utföra. Detta riskerar att leda till att ägare till katter som står på behandling i hemmet upplever svårigheter att administrera läkemedel till katten, vilket i sin tur kan medföra en försämring av djurägarens följsamhet till den förskrivna behandlingen (Odom et al. 2025). Det kan även ha en negativ påverkan på relationen mellan ägaren och katten (Odom et al. 2025). Willson et al. (2017) och Kranak och Kranak (2025) föreslår användning av positiv förstärkning för att göra både hantering och medicinering till en positiv upplevelse. Detta kan resultera i att katten tolererar medicineringen bättre, vilket i sin tur kan bana väg för en framgångsrik behandling (Kranak & Kranak 2025).

Detta kandidatarbete inom djuromvårdnad undersöker medicinering av katter i hemmet med hjälp av en enkätstudie och vetenskaplig litteratur. Arbetet fokuserar på kattägares upplevelser av medicineringen, vilka metoder som tillämpas samt användningen av positiv förstärkning i samband med medicineringen.

1.1 Syfte

Syftet med det här kandidatarbetet är att undersöka medicinering av katt i hemmet; hur kattägaren upplever medicineringen av sin katt i hemmet samt vilka metoder som vanligtvis används av kattägare vid administrering av olika typer av läkemedel. Arbetet kommer även undersöka hur positiv förstärkning används av kattägare i samband med medicinering av katten.

1.2 Frågeställningar

1. Hur upplever kattägare medicinering av sin katt i hemmet?
2. Vilka metoder använder kattägare för att medicinera sin katt?
3. Hur använder kattägare positiv förstärkning vid medicinering av sin katt?

2. Bakgrund

2.1 Kattens beteende och emotioner

2.1.1 Domesticering

Domesticeringen av dagens huskatt tros ha skett vid spannmålsodlingens framväxt som ledde till en ökad population av gnagare och uppskattas ha ägt rum för 10 000 till 5000 år sedan (Bradshaw 2018). Bradshaw (2018) uppger att domesticeringen ursprungligen skedde från den afrikanska vildkatten *Felis silvestris lybica*. De individer som hade rätt temperament för att leva permanent i människors bosättningar ledde till uppkomsten av underarten *Felis silvestris catus* som så småningom blev dagens tamkatt. Enligt Bradshaw (2018) är katter inte helt domesticerade jämfört med hundar och andra domesticerade djurslag. Liksom sina vilda förfäder väljer katter sina egna parningspartners och har en stark jaktinstinkt (Bradshaw 2018). Bradshaw (2018) hävdar att detta ställer krav på kattägaren gällande att hantera och anpassa sig till dessa egenskaper.

2.1.2 Inläring och socialisering

Enligt Bradshaw (2018) finns det en generell men felaktig uppfattning om att katter är mindre träningsbara än hundar. Bradshaw (2018) menar att inläring utgör en central del och spelar en stor roll för båda djurslagen. Hur en enskild katt reagerar i en specifik situation beror på dess tidigare erfarenheter (Bradshaw 2018). Vidare tillägger författaren att genetisk variation mellan individer kan spela en roll för att styra inläringen i olika riktningar. Även Marchei et al. (2011) uppger att genetiska skillnader mellan raser kan ge upphov till varierande beteendemönster. Författarna menar att detta kan leda till skillnader i temperament och strategier inför utmaningar. Bradshaw (2018) anger att miljön i kombination med tidigare erfarenheter också kan ha en avgörande betydelse för kattens beteendeutveckling.

Socialiseringsperioden för kattungar beräknas infalla vid tre till åtta veckors ålder. Under denna period börjar kattungarna delta i och lära sig om sociala relationer (Bradshaw 2017). Enligt Crowell-Davis et al. (2004) vänder kattungar sig till sin mamma för att få information om hur de ska interagera med världen. Detta, menar författarna, är varför kattmammans närvaro är avgörande för kattungarnas inläring av sociala interaktioner med andra eller med samma art. Bradshaw (2018) hävdar att hantering av kattungar under socialiseringsperioden möjliggör fortsatta positiva interaktioner och främjar inläring när de interagerar med människor. Äldre kattungar och även vuxna katter kan fortfarande vänja sig vid människor, dock kan de behöva fler positiva upplevelser och längre tid än vad

kattungar i den sociala perioden behöver (Rodan 2010). Handuppfödda kattungar som inte har fått kontakt med andra katter under socialiseringsperioden har en ökad risk att utveckla problem såsom nervositet, aggression och nedsatt förmåga att hantera förändringar i sin miljö (Bradshaw 2018). Bradshaw (2018) uppger att renrasiga katter oftast hålls i särskilt anpassade hushåll med mer strikta regleringar jämfört med blandraskatter. Författaren menar att detta kan innebära en potentiell begränsning av socialiseringen för renrasiga kattungar.

2.1.3 Rädsla, ångest och aggression

Rädsla hos katter är ett naturligt beteende i en riskfylld situation och resulterar ofta i försvars- eller flyktreaktioner (McFarland 1981; se Barrios et al. 2025). Dock kan rädsla vara en stressfaktor som orsakar ångest och kan leda till undvikande och aggression (Barrios et al. 2025). Ångest definieras som den emotionella förväntan på en obehaglig eller negativ händelse, baserad på tidigare erfarenheter (Landsberg et al 2003; se Rodan 2010). Om katten har upplevt smärta, obehag eller intensiv upphetsning i en specifik situation kan det leda till att den utvecklar rädsla för den situationen (Hargrave 2015). Rodan (2010) uppger att brist på uppfattning av eller hänsyn till signaler som katten visar vid irritation och rädsla kan leda till att beteendet eskalerar till aggression.

Katter använder kamp och aggression som sista utväg (Rodan 2010). Rodan (2010) förklarar att aggression i samband med hantering vid veterinärbesök oftast beror på bakomliggande orsaker såsom rädsla och ångest baserat på en tidigare negativ upplevelse. Detta kan även ge förståelse för kattens aggression i andra sammanhang. Bamberger och Houpt (2006) visade att aggression hos katter är det näst vanligaste beteendeproblemet efter eliminering utanför kattlådan. Aggression gentemot människor kan orsaka skada och påverka relationen mellan katt och människa negativt (Curtis 2008). Curtis (2008) uppger vidare att konsekvenserna för katten kan innebära brist på omvårdnad, att katten överges eller omplaceras och i värsta fall avlivas. Vilken orsak som ligger bakom aggression hos en katt kan vanligtvis avgöras genom sammanhanget, kattens kroppsställning och vokalisering (Curtis 2008).

Rädslerelaterad aggression tenderar att uppstå när man närmar sig eller vidrör katten, särskilt när katten inte har någon utväg eller känner sig hotad (Curtis 2008). Curtis (2008) förklarar att detta oftast sker som resultat av associativ inlärning där katten associerar närvaron av en specifik människa med en obehaglig händelse. Rädslerelaterad aggression kan vara kopplad till brist på socialisering eller förvildning, och kan uppstå hos alla katter oavsett ras, kön eller ålder (Curtis 2008). Vidare hävdar författaren att detta även kan ha en genetisk komponent. Enligt Curtis (2008) kan aggression även vara smärtrelaterad och kan

då uppstå vid tillstånd och situationer som orsakar smärta eller obehag, till exempel vid kroniska och medicinska tillstånd, men även vid skötselåtgärder såsom kloklippning nära pulpan eller borstning av tuvor. Kroniskt smärtsamma tillstånd kan leda till att katten blir rädd för den person som medicinerar den (Curtis 2008). Curtis (2008) menar att rädsla förmodligen är en av komponenterna i smärtrelaterad aggression.

Aggression som är inducerad av klappning eller hantering, såsom fasthållning, badning, borstning eller kloklippning, är också en vanlig typ av aggression (Bain och Stelow 2014). Bain och Stelow (2014) uppger att oftast ger katten tidiga signaler innan aggression, såsom en piskande svans, bakåtvinklade öron och dilaterade pupiller. Detta kan tolkas som att katten inte tolererar att bli klappad eller hanterad och vill avsluta situationen. Om kattägaren inte uppmärksammar tidiga signaler kan katten välja att använda aggression för att få kontroll. Bain och Stelow (2014) förklarar att detta förekommer på veterinärkliniker och att rädsla oftast är en komponent i denna typ av aggression.

2.1.4 Katt-människa-interaktioner

Enligt Haywood et al. (2021) föredrar katter att ha valmöjligheter och kontroll vid interaktioner med människor. Katter föredrar människor som är lyhörda för deras beteende och behov (Haywood et al. 2021). Vidare beskriver Haywood et al. (2021) att väl socialiserade katter föredrar att interagera med människor som inte stör dem vid vila eller följer efter dem när de försöker dra sig undan. Katter föredrar att själva initiera interaktioner och svarar mer positivt till människor som är mer responsiva till deras behov (Turner 1991 se Haywood et al. 2021).

Haywood et al. (2021) hävdar att interaktioner mellan katt och människa inte alltid har en positiv effekt på båda parter. Katters behov och upplevelser under katt-människa-interaktioner är sannolikt kontextberoende och påverkas av deras individuella karaktärsdrag samt människans beteende och egenskaper (Haywood et al. 2021). Enligt Gourkow et al. (2014) kan katter i katthem främjas av positiva och icke-hotfulla interaktioner med människor i form av tillvänjning och mjuk hantering. Författaren menar att detta kan förbättra det emotionella välbefinnandet hos dessa katter.

Avsaknad av aggressiv respons på grund av kattens missnöje över en interaktion med en människa behöver inte betyda att katten uppskattar interaktionen (Haywood et al. 2021). Ramos et al. (2013) genomförde en studie i Brasilien för att undersöka stress hos katter som bodde ensamma eller tillsammans med andra katter. Detta gjordes genom att mäta nivåerna av glukokortikoidmetaboliter (GCM) i avföring från 120 katter. Studien visade att vissa katter som tolererade

interaktioner med människa i form av klappning visade tecken på stress, enligt mätningar av deras GCM. Detta kunde tolkas som att tolerans hos katter för interaktioner med människor inte behövde betyda att de uppskattade det, utan att det var svårare att tolka än för katter som visade tydligt att de ogillade eller undvek dessa interaktioner (Ramos et al. 2013).

2.2 Medicinering av katt i hemmet

Taylor et al. (2022) utförde en enkätstudie om medicinering av katter i hemmet som var tillgänglig för kattägare världen över; studien visade att det fanns flera utmaningar de kunde stöta på. Dessa utmaningar kunde innebära risk för hälsan hos både kattägaren och katten, en negativ effekt på relationen mellan ägare och katt samt en ofullständig läkemedelsbehandling (Taylor et al. 2022). Taylor et al. (2022) beskrev dessa utmaningar som att kattägare blev rivna eller bitna under administreringen, att katten spottade ut tabletter eller vägrade medicineringen. En del ägare behövde avsluta läkemedelsbehandlingen på grund av svårigheter att administrera medicineringen (Taylor et al. 2022). Vidare menade författarna att hur läkemedlet administrerades kunde spela en stor roll. "Spot-on"-läkemedel upplevdes som lättast medan orala läkemedel i fast form såsom tabletter var minst önskade av kattägare. Insulininjektioner upplevdes som enkla och lätta att administrera av många kattägare (Taylor et al. 2022). Studien visade däremot en variation hos både kattägare och katter gällande föredragen läkemedelsform, och därför föreslog författarna att möjligheten för kattägare att välja mellan olika former kunde främja optimal följsamhet. Studien av Taylor et al. (2022) visade dessutom att hälften av kattägarna "ibland" eller "aldrig" hade fått information om hur de kunde administrera läkemedlet till sin katt. Vidare betonade författaren vikten av att erbjuda stöd, träning och demonstration av medicineringsteknik för att förbättra följsamheten.

Sivén et al. (2017) undersökte oral medicinering av katter. Studien visade att en av svårigheterna med administreringen var att katterna ogillade smaken. Detta var vanligt förekommande vid fasta orala läkemedel såsom tabletter. Vidare lyfte Sivén et al. (2017) vikten av att utveckla fler smaksatta läkemedel som accepteras bättre av katter för att underlätta medicineringen och följsamheten till läkemedelsbehandlingen.

Kranak och Kranak (2025) undersökte inhalationsbehandling hos katter med astma. Vid medicinering med inhalation är det nödvändigt att kattens nos och mun placeras i inhalatormasken och att katten andas genom masken under några sekunder (Kranak & Kranak 2025). Författarna uppgav att det är osannolikt att katten accepterar detta självmant, vilket innebär en stor utmaning för kattägaren att administrera inhalation.

Albaquerque et al. (2019) utförde en webbaserad enkätundersökning som var tillgänglig världen över med syfte att undersöka ägares upplevelse av insulinadministrering av katt i hemmet. Studien visade att ägarna inte upplevde att medicineringen hade påverkat deras relation med katten i någon hög grad. Vidare uppgav en fjärdedel av respondenterna att de inte hade fått någon förevisning av hur insulinet skulle administreras. Kattägarna kände sig mer säkra efter den senaste administreringen jämfört med första (Albaquerque et al. 2019). Majoriteten uppgav att de fått ut bäst information från internet i frågan om katter med diabetes.

Odom et al. (2025) utförde en prospektiv tvärsnittsstudie om följsamheten hos ägare till katter som hade fått ordinerad medicinering i hemmet. Kattägare vars katt har fått en ordination på läkemedel och ville delta fick svara på en webbaserad enkätstudie. Vid efterfrågan i enkäten om vad som upplevdes underlätta läkemedelsadministreringen till katt var det mest frekventa svaret att gömma medicinen i mat. Över en tredjedel av deltagarna uttryckte att ingen hade visat hur läkemedlet skulle administreras.

2.3 Följsamhet

Horne et al. (2005) definierar följsamhet som hur väl patienten följer förskrivarens rekommendationer. Enligt Barter et al. (1996) är följsamhet viktig för att inte äventyra läkemedelsbehandlingsens effekt. Vidare beskriver studien att bristande följsamhet kan leda till andra konsekvenser som ökade kostnader för djurägaren samt fler besök till kliniken. Enligt Barter et al. (1996) är det inte möjligt för förskrivaren att på förhand säga vilka djurägare som kommer vara mer eller mindre följsamma till behandlingen. I en studie av Zhang et al. (2024) undersöktes följsamheten till medicinering av barn med epilepsi. Studien beskrev att det fanns flera faktorer som spelade in för följsamheten, såsom familjens ekonomi, föräldrarnas utbildningsnivå samt kunskapen om sjukdomen.

2.4 Positiv förstärkning

Positiv förstärkning är en träningsmetod som innebär erbjudande av belöningar som respons på önskat beteende (Hiby et al. 2004). Willson et al. (2017) uppger att användning av positiv förstärkning som träningsmetod för katter generellt kan ha gynnsam effekt på olika sätt; det kan leda till att katten bättre tolererar olika skötselåtgärder och hanteringsrutiner, åtgärda beteendeproblematik samt förstärka relationen mellan katten och ägaren. Willson et al. (2017) undersökte tre olika metoder för positiv förstärkning; endast primär förstärkare i form av foder, sekundär förstärkare i form av pip ljud följt av foder och endast pip ljud som sekundär förstärkare. Träningsfasen med pip ljud som sekundär förstärkare i denna

studie inleddes med en förberedelsefas för att associera ljudet med foder. Resultatet av studien visade att användning av endast en primär förstärkare eller en sekundär förstärkare, följt av en primär förstärkare, var mest effektiv för träning av katter. Användning av endast en sekundär förstärkare verkade inte vara effektivt. Vidare uppger Willson et al. (2017) att katter som endast hade primär förstärkare tog kortare tid än andra grupper för att utföra uppgiften, vilket gör att denna metod kan vara mer tidseffektiv. Kattens intresse för den primära förstärkaren är dock avgörande för en lyckad träning, och därför är det viktigt att vara flexibel med metoderna utifrån individens preferenser (Willson et al. 2017). Vid etablering av en sekundär förstärkare, till exempel ett ljud, kan det vara mer effektivt att använda primärförstärkaren i form av en intressant belöning intermittent än kontinuerligt (Armus och Garlich 1961, Zimmerman 1957; se Willson et al. 2017).

Vid administrering av läkemedel till en katt kan fasthållning behövas om katten inte är van vid medicineringen, till exempel vid inhalation (Kranak & Kranak 2025). Dock kan en fasthållning och att tvinga katten till medicinering leda till att den utvecklar stress och ångest samt undviker interaktioner med djurägaren eller gömmer sig, vilket i sin tur kan försvåra medicineringen ännu mer (Kranak & Kranak 2025). Kranak och Kranak (2025) föreslår att användning av positiv förstärkning i stället för fasthållning kan göra medicineringen till en positiv upplevelse. Detta kan resultera i att katten tolererar medicineringen bättre och det i sin tur kan leda till en framgångsrik behandling (Kranak & Kranak 2025).

3. Metod och material

3.1 Enkätstudie

Data samlades in via en anonym webbaserad enkät skapad i Netigate. Enkäten riktade sig till djurägare till en katt som står eller har stått på någon typ av behandling/medicinering hemma. Enkäten inleddes med information om Sveriges lantbruksuniversitets (SLU:s) behandling av personuppgifter enligt GDPR och krävde ett digitalt samtycke för att få delta.

Enkäten innehöll fyra delar. Första delen innehöll frågor om kattägarens ålder, könsidentitet, huvudsaklig sysselsättning, huruvida hen arbetade inom djursjukvård eller studerade till ett sådant yrke samt om det fanns barn eller andra djur i hemmet. Andra delen innehöll frågor om kattens ålder, kön och kastreringsstatus, ras, utevistelse, bakgrund, personlighet samt frågor om kattägarens relation till sin katt. Tredje delen innehöll frågor om medicineringen, vilka typer av läkemedel, behandlingsperioden, hur ofta medicineringen sker/skedde, vilken typ av instruktioner kattägaren fått av djurhälsopersonal och hur tydliga kattägaren hade upplevt dem. I denna del ställdes även frågor om användning av belöning i samband med medicineringen, kattens tolerans för medicineringen samt kattägarens upplevelse av behandlingen och hur relationen till katten blivit påverkad av medicineringen. Sista delen handlade om övrig hantering. Där ställdes frågor om kattens vana att bli hanterad, andra typer av hantering som djurägaren utför hemma med sin katt, hur djurägaren upplever sin katt vid hantering samt användningen av belöning. Enkäten kan läsas i sin helhet i Bilaga 1.

Enkäten innehöll totalt 37 frågor i form av enväls- och flervälsfrågor samt fyra femgradiga svarsskalor, och förväntades ta cirka tio minuter att besvara. En del frågor hade ett alternativ med en fritextruta ifall inget alternativ passade eller om respondenten ville förklara/lägga till en kommentar på frågan. En graderad fråga handlade om hur kattägaren upplevde sin relation till sin katt, där 1 innebar "mycket svag" och 5 innebar "mycket stark". En annan graderad fråga handlade om huruvida kattägaren upplevde instruktionerna från djurhälsopersonal som tydliga, där 1 innebar "instämmer inte alls" och 5 innebar "instämmer helt". Nästa graderade fråga handlade om hur kattägaren upplevde medicineringen av sin katt, där 1 innebar "mycket lätt" och 5 innebar "extremt svårt (går ej)". Den sista graderade frågan handlade om hur kattägaren upplevde sin katt vid hantering, där 1 innebar "lätthanterad" och 5 innebar "går ej att hantera".

Innan publiceringen skickades en testlänk för enkäten till handledaren samt åtta studenter i tredje året på djursjukskötarprogrammet vid SLU. Testlänken skickades även till sju familjemedlemmar och vänner som inte studerar eller arbetar inom djursjukvården. Efter detta redigerades vissa av enkätens frågor utefter kommentarer. För studien användes ett bekvämlighetsurval, där en digital länk till enkäten skickades via mejl till studerande vid SLU samt delades på olika kattgrupper på Facebook. Grupperna som enkäten publicerades i var "Kattgruppen", "vi som gillar katter", "Kattdiabetes", "Katter med astma tips och råd", "Vi som älskar ALLA katter". En broschyr skapades med information om enkäten och en QR-kod och skickades via mail till smådjurskliniker i Uppsala för att delas vidare till kattägare som besökte kliniken. Enbart Uppsala kattklinik och Universitetsdjursjukhuset UDS svarade på mejlet och bekräftade att broschyren skulle sättas upp på kliniken.

Enkäten var öppen från 2026-02-26 till 2026-03-23. Elva dagar efter publicering skickades en påminnelse ut till grupperna "Katter med astma tips och råd", "Kattdiabetes" samt "Kattgruppen". Enkäten delades även i ytterligare grupper; "Vi som älskar katter", "Katter, frågor och tips!" och "Njursjuka katter".

3.2 Databearbetning

Data från enkätstudien analyserades genom deskriptiv statistik i Netigate och Excel. Endast data från respondenter som slutförde enkäten bearbetades. Det bestämdes vid sammanställningen av data att endast svar där den senaste medicineringen hade skett under de senaste två åren skulle bearbetas. Detta för att minska risken för att detaljer glömts bort av respondenterna om för lång tid passerat. För att undersöka om respondenter har svarat annorlunda utifrån yrke och längd på behandlingsperioden gjordes nedbrytningar av data i Netigate. Vid nedbrytningar gällande längd på behandlingsperioden inkluderades endast respondenter som valt svarsalternativen 1-7 dagar och/eller 8-30 dagar respektive de som endast valt svarsalternativet tillsvidarebehandling.

3.3 Litteraturbakgrund

I litteraturbakgrunden sammanställdes relevanta studier för att ge en bakgrund till arbetet samt för att kunna analysera och tolka enkätsvaren. Antalet referenser som användes i detta arbete var 27, varav 16 var originalartiklar, tio var översiktsartiklar och en var en bok.

Litteratursökningen gjordes i databaserna Scopus, Web of science och Pubmed. De sökord som användes var cat, cats, feline, administration, medication, medicating, home, compliance, medicine, owner, "cat owner", "cat owner*",

medicat*, handle, handling, " positive reinforcement", train*, treat, treats, relationship, bond, pill, pills, fear, anxiety, stress, aggression, human, social, behavior och behaviour i olika kombinationer.

4. Resultat

Totalt svarade 224 personer på enkäten, varav 202 respondenter slutförde den. En respondent togs bort på grund av oseriösa svar och en annan togs bort eftersom svaren gällde flera katter samtidigt. Femton kattägare exkluderades då medicineringen hade ägt rum för mer än två år sedan. Därför blev det totalt 185 respondenter som ingick i analysen. Två frågor exkluderades då de på grund av ett tekniskt missöde inte var synliga för alla respondenter och därför fick betydligt färre svar.

4.1 Information om kattägaren

I tabell 1 sammanställs resultat gällande allmän information om kattägaren. Av respondenterna var majoriteten kvinnor (87 %, n = 161). De flesta var mellan 20 och 35 år och 83 % (n = 153) arbetade eller studerade på heltid. Av respondenterna som svarade ja på frågan om de har studerat/arbetat eller för närvarande studerar/arbetar inom djursjukvård var det 78 respondenter som valde att kommentera vilken koppling de hade till djursjukvården. Majoriteten (n = 62) studerade till eller arbetade som djursjukskötare eller veterinär. Resterande var bland annat djurvårdare, studerande på SLU (utan information om vilken utbildning) och lantbrukare.

Tabell 1. Demografi över respondenter (n = 185)

	Antal (n)	Andel (%)
Ålder		
Under 20 år	3	2
20–35 år	120	65
36–50 år	23	12
51–65 år	28	15
Över 65 år	11	6
Kön		
Kvinna	161	87
Man	16	9
Icke-binär	6	3
Vill inte svara	1	1
Annat	1	1
Sysselsättning		
Jobb/studier heltid	153	83
Jobb/studier deltid	15	8
Jobb/studier hemifrån	10	5
Pensionär	13	7
Annat	5	3
Arbete/studie inom djursjukvård		
Nej	98	53
Ja	87	47
Barn i hemmet		
Inga barn	163	88
Barn under 10 år	10	5
Barn över 10 år	14	8
Annat	4	2
Andra djur i hemmet		
Inga andra djur	70	38
Katt	102	55
Hund	26	14
Annat	8	4

4.2 Information om katten

Allmän information om katten såsom ålder, kön, kastreringsstatus, ras, utevistelse, hur gammal katten var när den flyttade till respondenten samt varifrån katten kom redovisas i tabell 2.

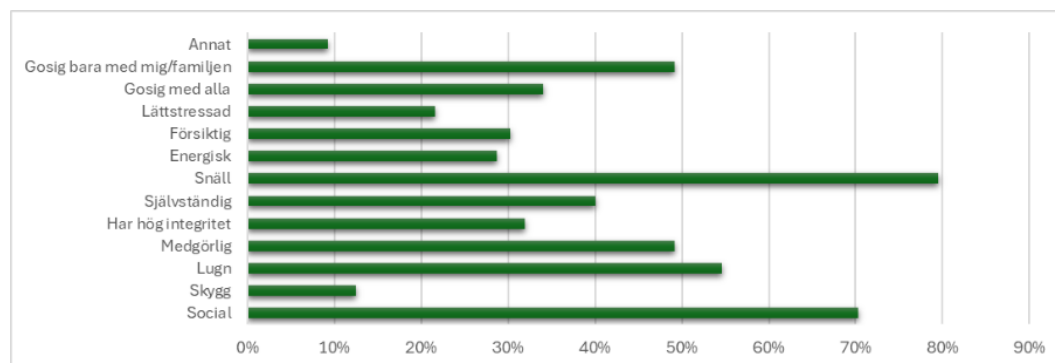
Tabell 2. Demografi över respondenternas katter (n = 185)

	Antal (n)	Andel (%)
Ålder		
0–6 mån	2	1
7 mån–2 år	22	12
3–6 år	46	25
7–10 år	42	23
11–14 år	49	26
15 år och över	24	13
Kön		
Hona	84	45
Hane	101	55
Kastreringstatus		
Kastrerad	179	97
Okastrerad	6	3
Ras		
Huskatt/blandraskatt	145	78
Raskatt	40	22
Utevistelse		
Strikt innekatt	44	24
Kontrollerad utevistelse (koppel/inhägnad uteplats)	72	39
Utekatt	62	34
Annat	17	9
Kattägare skaffade katten som		
Kattunge (0–6 mån)	130	70
Junior (7 mån–2 år)	19	10
Vuxen (över 2 år)	36	19
Kattens bakgrund		
Uppfödare	69	37
Omplacering	33	18
Katthem	37	20
Hittekatt	24	13
Annat	31	17

Gällande rasen var majoriteten av katterna huskatter/blandraskatter. Respondenter som ägde en raskatt uppmanades att ange vilken ras katten var av. Raserna var norsk skogskatt, ragdoll, sibirisk katt, maine coon, siames, neva masquerade, cornish rex, brittisk långhår, brittisk korthår, perser, orientalisk korthår, burma, burmilla, sphynx och russian blue.

De som valde att skriva i fritextrutan gällande utevistelse beskrev bland annat att katten var både inne- och utekatt, fick vara inomhus i exempelvis stan eller under vintern och tilläts vara ute på landet eller på sommaren. Det var 17 % (n = 31) som hade valt "annat" på frågan om varifrån de skaffat sin katt och kommentarerna innefattade privatperson, ladugård, egen katt som fick kull, länsstyrelse, annons, stall, "rescue" och gåva.

Respondenterna ombads att svara hur de skulle beskriva sin katt, med möjlighet att välja fler än ett alternativ och en fritextruta. Se figur 1 för svarfsfördelning. De mest frekventa svaren var "snäll" och "social". Det var 17 respondenter som valde att kommentera i fritext. Kommentarna innefattade matmotiverad, lättskrämd, orolig vid mullrande ljud, orolig vid sociala situationer med främmande människor, bestämd, lättirriterad, kräver mycket social kontakt från familjen och nyfiken.

Figur 1. Hur respondenterna (n = 185) beskrev sin katt

Nästa fråga undersökte hur ofta ägaren upplever att deras katt söker kontakt. Här angav 95 % (n = 175) att katten söker kontakt dagligen. Enbart 3 % (n = 6) angav att deras katt söker kontakt flera gånger i veckan och färre än så angav att katten sällan söker kontakt med kattägaren (1 %, n = 2). Två respondenter kommenterade att katten söker kontakt med andra individer i hemmet. På den graderade frågan om hur respondenterna upplevde sin relation med katten uppgav de flesta att de hade en mycket stark relation med sin katt (76 %, n = 141).

4.3 Medicinering

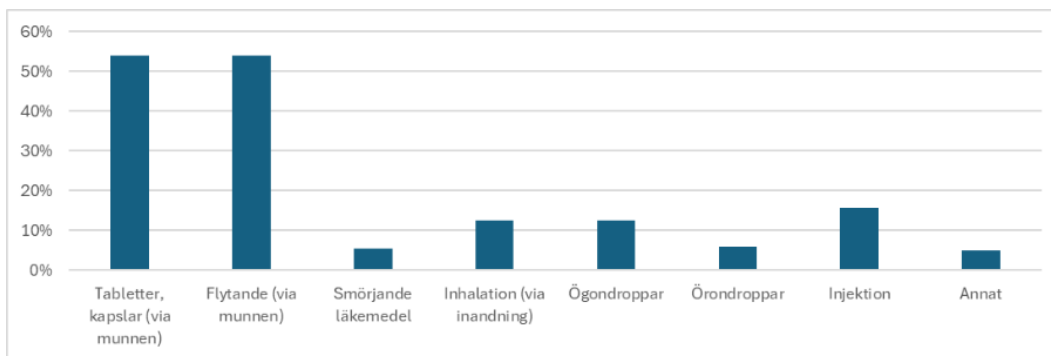
Den största gruppen (44 %, n = 81) hade pågående medicinering och det var vanligast med tillsvidarebehandling (45 %, n = 84). Övervägande del medicinerade sin katt en eller flera gånger per dag (se tabell 3).

Tabell 3. Allmän information om medicineringen (n = 185)

	Antal (n)	Andel (%)
Senaste medicineringen		
Pågående	81	44
Det senaste året	75	41
1–2 år sedan	29	16
Hur länge medicineringen skulle pågå/har pågått		
1–7 dagar	60	32
8–30 dagar	23	12
Över 1 månad	13	7
Tillsvidare	84	45
Annat	16	9
Hur ofta medicineringen sker/har skett		
En gång/dag	87	47
Flera gånger/dag	78	42
En gång/vecka	4	2
Flera gånger/vecka	6	3
Annat	31	17

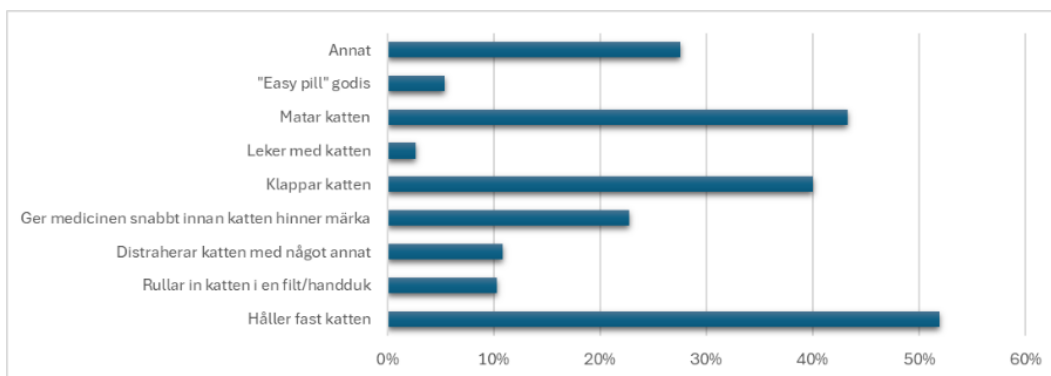
Respondenterna blev tillfrågade om de hade fått instruktioner från djurhälsopersonalen gällande medicinering av katten. Flera alternativ kunde väljas på denna fråga. Det var 72 % (n = 134) som svarade att de hade fått muntliga instruktioner och 54 % (n = 100) hade fått skriftliga. Demonstrationer valdes av 18 % (n = 34), 15 % (n = 28) fick inga instruktioner och 7 % (n = 13) valde “annat” och lämnade en kommentar i textrutan. Kommentarer på den här frågan innefattade hänvisning till videor, fått instruktioner från uppfödare, arbetar själv inom djursjukvård, instruktionerna har inte funkat samt att respondenterna själva efterfrågade demonstrationer och mer detaljerad information. Vid frågan om huruvida instruktionerna hade varit tydliga svarade majoriteten (56 %, n = 90) att de instämde helt.

Oral medicin i form av tabletter/kapslar eller i flytande form var de vanligaste svaren på frågan om vilken typ av läkemedel som administrerats. På den här frågan gick det att välja flera alternativ (se svarsfördelningen i Figur 2).

Figur 2. Respondenternas ($n = 185$) svar på vilken typ av medicin som administrerats

På frågan om vilken metod respondenterna hade använt vid medicinering var svarsalternativet "Håller fast katten" (52 %, $n = 96$) det mest frekventa. Flera alternativ kunde väljas på denna fråga (se svarsfördelningen i Figur 3).

Figur 3. Svansfrekvens för hur respondenterna ($n = 185$) valt att administrera medicinen till sin katt

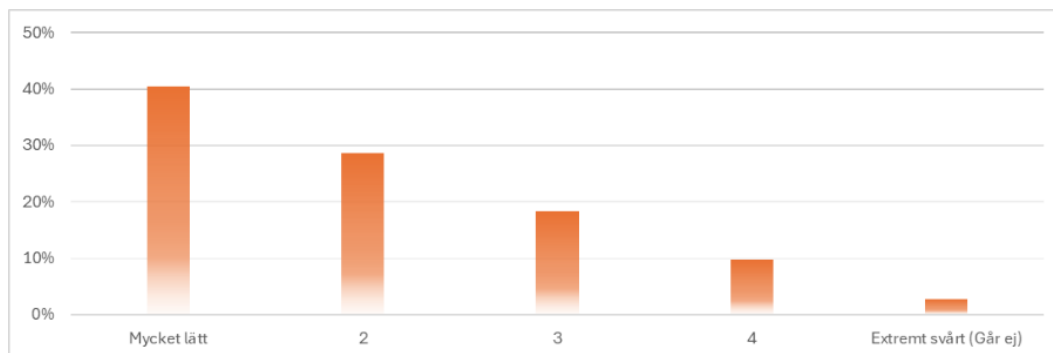
På denna fråga lämnade 51 respondenter kommentarer. Kommentarererna innefattade "lättare fasthållning", att katten äter läkemedlet självmant och att läkemedlet blandas med mat, godis, tonfisk eller något annat som katten tycker är gott. Vissa angav att de ger läkemedlet, såsom tabletter eller flytande läkemedel, direkt i kattens mun. Flera respondenter höll fast katten mellan sina knän eller ben, eller mot sina knän så att katten inte kan backa. Några respondenter kommenterade att en annan person håller katten i famnen medan kattägaren ger läkemedlet. En del respondenter uppgav användning av belöning efter medicinering som metod eller att de har tränat sin katt i en rutin. En respondent kommenterade "Gör lite olika vid olika typer av medicinering, men följer ungefär denna process: Klappar och gosar liten stund innan. Ger därefter pillret/medicinen och avslutar med godis/blötmat". En annan kommentar var (översatt från norska) "Ger tabletten tillsammans med en godbit och hon äter den själv. Blodsockermätning och insulin ges utan att hålla fast henne; jag klappar henne

tills hon lägger sig ner. Sedan ligger hon och väntar medan jag tar blodprov från örat och ger injektionen. Apelka ger jag genom att spruta medicinen i några droppar laktosfri grädde, och hon äter det själv.“

Kattägarna blev tillfrågade om de hade gjort något särskilt för att vänja katten vid medicinering, varav 77 % (n = 143) svarade nej och 23 % (n = 42) svarade ja. Det var 53 ägare som valde att skriva fritextkommentarer till denna fråga. En del respondenter kommenterade att det varken fanns tid eller behov att vänja katten på förhand, medan andra beskrev hur de hade gått tillväga för att vänja sin katt vid medicineringen. En del gav godis, foder eller gos i samband med medicinering, eller gav medicinen i kattens vanliga mat. Vissa respondenter angav också att de täckte tabletter med flytande godis eller gnuggade tabletter på något katten tycker om såsom frystorkad kyckling. Ägare till katt som stod på inhalationsbehandling hade låtit katten få lukta på masken, äta godis ur den, använt den i kortare intervaller eller valt att ta pauser med godis under invänjning. Några respondenter beskrev att de gav medicinen vid samma tidpunkt och några även vid samma ställe för att vänja katten. Två respondenter svarade “Först gav jag favoritmaten direkt efter giva. Men ändrade sen till att gå ut på koppelpromenad direkt efter för att låta sympatikus göra så hon glömde otrevligheterna” respektive “Positiv förstärkning med godis/lek”. En kattägare kommenterade “En av medicinerna var mycket enkel att ge, men den andra var mycket svår att ge på grund av smak. Fick instruktioner av veterinär att inte tvinga på den medicinen då det troligtvis skulle skada relationen mellan katt och ägare”. En annan kommentar var “Den per orala är inte populär och har testats med olika metoder. Började med att blanda med liten mängd mat och Fortiflora. När hon slutade ta den så behövde den ges med sprutan direkt i munnen, tyvärr inte så rofyllt. Injektionen är aldrig några problem och hon äter samtidigt.” Ytterligare en kommentar var “Hon åt direkt (dock viktigt med att det är mousse och rätt smak, annars vägrar hon äta det i mat). Hon brukar börja jama och trava runt i köket när det närmar sig medicineringstid så hon är positivt inställd till att få den”.

Nästa fråga var “Använder du/har du använt dig av belöning i samband med medicineringen?”. Här svarade 81 % (n = 149) ja, 18 % (n = 33) svarade nej och 2 % (n = 3) valde “annat”. Respondenterna fick också ange vilka typer av belöning användes, där majoriteten (81 %, n = 124) använde godis, följt av gos/klappningar (66 % n = 101), foder (30 % n = 46) och leksak (10 % n = 16). Några respondenter valde “annat” (5 % n = 8) och kommenterade att katten gillade smaken och att läkemedlet var en belöning i sig, verbalt beröm och promenad i koppel direkt efter medicineringen.

Respondenterna fick sedan svara på en femgradig skala om hur de upplevde medicineringen av sin katt (se figur 4). De flesta ansåg att det var “mycket lätt” (41 %, n = 75).

Figur 4. Hur respondenterna (n = 185) upplevde medicinering av sin katt

Av respondenterna hade endast 4 % (n = 8) behövt avbryta läkemedelsbehandlingen. Några av anledningarna var att katten tyckte att medicinen smakade illa och vägrade ta den eller spottade ut den.

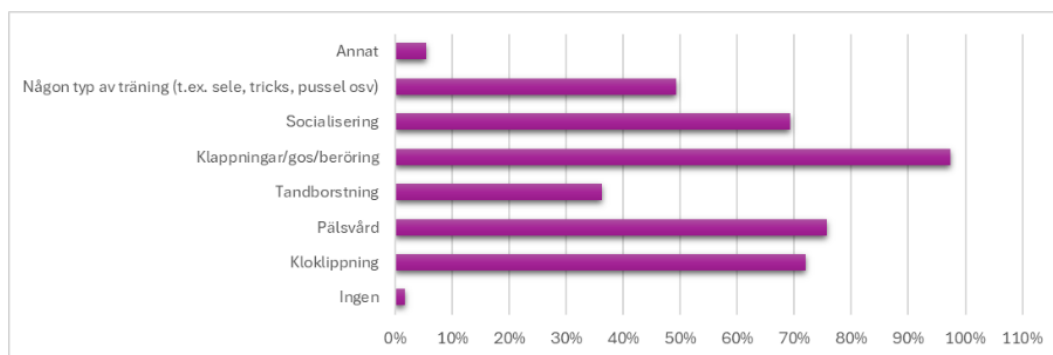
Majoriteten (71 %, n = 131) hade inte hoppat över någon dos. Andelen som hade hoppat över en dos på grund av att det inte gick att ge var 9 % (n = 17) medan 8 % (n = 14) valde tidsbrist som anledning. Minoriteten (5 %, n = 9) angav att de hade hoppat över någon dos på grund av att katten var utomhus. Många (15 %, n = 28) valde dock att svara “annat” som anledning och ange ett fritextsvar. En del kommenterade att de missat doser när någon annan, såsom en kattvakt, skulle gett medicinen men inte lyckats. Vissa hade glömt att ge dosen och några hade haft en miss i kommunikationen med personen som de brukar turas om att ge katten medicin med. En respondent kommenterade att de missade doser på grund av att katten spottade ut tabletter och gömde sig, en annan svarade “Hittade de utspottade tabletterna för sent. Hon låtsade svälja och gick sen och gömde sig. Efter att vi gick över till flytande inga problem”. En respondent kommenterade att de avvaktade med att börja medicineringen för att träna katten. En kommentar från en respondent var ”Det blev för mentalt svårt eftersom den sjuka katten inte alls tyckte att det var en trevlig upplevelse. Medicinen var en specifik som smakade riktigt illa. Katten fick avlivas innan den senaste medicineringen hade avtagit”.

De flesta (73 %, n = 135) upplevde inte att deras relation till katten hade påverkats av läkemedelsbehandlingen. Majoriteten (78 %, n = 144) av kattägarna upplevde inte heller att deras katt sökte mindre kontakt med dem sedan medicineringen påbörjades. En del respondenter (9 %, n = 16) hade på den frågan valt

svarsalternativet ”annat”. Fritextkommentarerna innefattade här mest att katten sprang i väg och gömde sig efter medicineringen, att katten blev skeptisk när den misstänkte att medicineringen var på gång eller att katten sökte mindre kontakt i början, men när den vant sig sökte den lika mycket kontakt som innan.

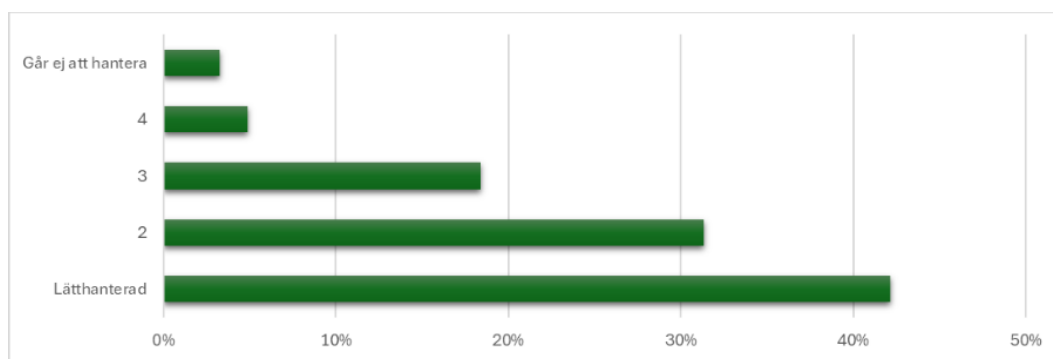
4.4 Övrig hantering

Den första frågan gällande hantering var vilken typ av hantering som hade utförts med katten hemma. Respondenterna kunde välja flera alternativ och en fritextruta fanns i slutet av frågan (se Figur 5 för svarsfrekvens). Det förekom fritextkommentarer från tio respondenter på denna fråga, vilka innefattade lek, blodprov och blodtrycksmätning i hemmiljön samt palpation inför tentamina.

Figur 5. Olika typer av hantering som respondenterna (n = 185) utfört hemma med sin katt

En fråga handlade om hur van katten var vid hantering. Majoriteten (76 %, n = 124) av respondenterna svarade att katten var ”mycket van”. Utöver det var det 28 % (n = 52) som svarade ”ganska van”, 8 % (n = 8) svarade ”ganska ovan” och enbart 1 % (n = 1) svarade ”mycket ovan”. Respondenterna fick även gradera hur de upplevde sin katt vid hantering på en femgradig skala. De flesta uppgav att deras katter var lätthanterade (se svarsfördelningen i Figur 6).

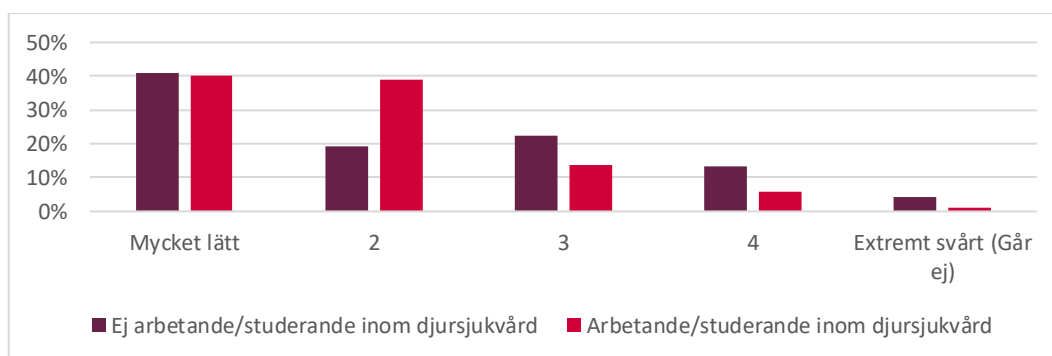
Figur 6. Fördelning av hur respondenterna (n = 185) upplevde sin katt vid hantering

Av kattägarna var det 60 % (n = 111) som angav att de hade använt belöning i samband med hantering, medan 30 % (n = 55) angav att de inte hade använt detta. De som valde att kommentera skrev att det berodde på vilken hantering det gällde och att de använde sig av belöning vid vissa men inte alla tillfällen.

4.5 Jämförelser mellan olika grupper

4.5.1 Respondenters arbete/studier inom djursjukvård

Resultatet skilde sig i några avseenden vid jämförelse mellan de som hade bakgrund inom djursjukvård (n = 87) och de som inte hade det (n = 98). Användning av belöning i samband med både medicinering och hantering var något högre för arbetande/studerande inom djursjukvård där 89 % (n = 77) av arbetande/studerande inom djursjukvård och 73 % (n = 72) av icke-arbetande/studerande inom djursjukvård använde belöning i samband med medicinering. Belöning vid hantering användes av 70 % (n = 61) av arbetande/studerande inom djursjukvård och av 51 % (n = 50) av icke-arbetande/studerande. Arbetande/studerande inom djursjukvård upplevde medicineringen något lättare än icke-arbetande/studerande inom djursjukvård (se Figur 7).

Figur 7. Hur respondenterna, arbetande/studerande inom djursjukvård (n = 87) respektive icke-arbetande/studerande inom djursjukvård (n = 98), upplevde medicineringen av sin katt

Det var en större andel som inte hade hoppat över medicineringen av arbetande/studerande inom djursjukvård (82 %, n = 71) än icke studerande/arbetande inom djursjukvård (61 %, n = 60). Det var 53 % (n = 46) av arbetande/studerande inom djursjukvård som upplevde sin katt som lätthanterad, jämfört med 33 % (n = 32) av icke-arbetande/studerande inom djursjukvård.

4.5.2 Medicinering under kort period vs tillsvidare

Vid jämförelse av hur länge katten medicinerats gick det att se skillnader mellan en kort behandlingsperiod på upp till max 30 dagar (n = 76) och tillsvidaremedicinering (n = 79). Det var fler respondenter som gav injektion (32 %, n = 25) eller inhalation (23 %, n = 18) till sin katt om de hade valt "tills vidare" jämfört med de som valt kort period då endast 1 % (n = 1) valde inhalation och 4 % (n = 3) valde injektion. Skulle katten få medicin tills vidare var det vanligare att vänja katten först (29 %, n = 23) jämfört med de som gav under en kortare period (11 %, n = 8).

5. Diskussion

5.1 Metoddiskussion

I detta arbete användes deskriptiv statistik för att bearbeta data, och därmed är det inte möjligt att uttala sig om huruvida de skillnader som fanns mellan olika grupper i studiens material var statistiskt signifikanta. Att urvalsmetoden i denna studie var bekvämlighetsurval och inte slumpmässigt urval påverkar också möjligheten att dra slutsatser om hela kattägarpopulationen i Sverige. Vid bekvämlighetsurval finns risk för intressebias, det vill säga att enkäten i högre grad attraherar respondenter som gärna vill svara och eventuellt även dem som upplevt att medicineringen har fungerat bra. Har medicineringen däremot inte fungerat bra minskar troligtvis intresset för att ta sig tid för en sådan enkät. I enkätstudier finns det även risk för social bias, dvs att svara på ett sådant sätt som är mer accepterat enligt samhället än sanningsenligt (Thorne-Lyman et al. 2023). Att ungefär 50 % av respondenterna arbetade eller studerade inom djursjukvård och enkäten distribuerades i kattgrupper kan innebära att respondenterna är mer engagerade i sina katter än kattägare i allmänhet, och att det är större chans att de gör fler saker med sina katter och har en bättre relation överlag. En av grupperna där enkäten administrerades var dessutom för katter med diabetes, och en annan grupp var för katter med astma. Insulin och astmainhalation är livslånga behandlingar, vilket kan kräva att relationen är fungerande för att kunna fortsätta behandla samt att kattägaren behöver ha ett stort intresse av sin katt då det kräver tid och pengar. Dessa ägare kanske är mer benägna att göra mer för sin katt och spendera mer tid med dem. Detta kan innebära att dessa kattägare väljer att besvara enkäten i högre utsträckning än kattägare i allmänhet, vilket i sin tur kan leda till att enkäten i högre utsträckning genererar ett resultat som visar att medicineringen fungerar bra och inte upplevs särskilt utmanande. På grund av att enkäten distribuerades via mejl till studerande vid SLU var en stor del av respondenterna unga, vilket ledde till att studien inte kunde undersöka hur äldre kattägare upplever medicinering av sin katt i hemmet, och ifall de upplever det mer utmanande än yngre kattägare.

Enkäten riktade sig till kattägare som medicinerar eller har medicinerat sin katt med ett eller flera läkemedel under en eller flera perioder, vilket innebar att respondenterna kunde svara på enkätens frågor utifrån all medicinering som de utför eller har utfört med sin katt. Detta kan ha påverkat resultatet då kan vara svårt för respondenterna att ha ett passande svar på vissa frågor gällande medicinering utifrån flera läkemedel eller perioder. Dessutom kunde fler alternativ väljas på vissa frågor. Detta kan ha påverkat respondenter till att välja fler alternativ för att försöka få ihop svaren för behandlingsperioder av olika

längd, vilket är svårt att särskilja. Detta innebär att studien inte kunde ge ett tydligt svar på respondenternas upplevelse i helhet.

Att enkäten främst fick kvinnliga respondenter kan bero på att majoriteten som arbetar eller studerar inom djursjukvård är kvinnor. En branschrapport för svensk djursjukvård 2025 visar att 90 % av anställda inom djursjukvård var kvinnor (Gröna arbetsgivare 2025). Rapporten visar även att studerande kvinnor var mer dominerande inom både veterinär- och djursjukskötprogrammet under åren 2020–2025. Dessutom har tidigare studier visat att kvinnor generellt oftare deltar i och svarar på enkäter (Becker 2022).

Vissa frågor och beskrivningar i enkäten kunde ha varit svåra att förstå och svaren kan ha påverkats av respondenternas tolkning. Respondenterna kan till exempel ha haft olika uppfattningar om betydelsen av vissa begrepp eller formuleringar, samt att vissa alternativ gick in i varandra. Detta kan ha påverkat resultatet och därmed begränsat möjligheten att dra slutsatser från vissa frågor. På frågan om "vilken metod/vilka metoder använder du när du medicinerar din katt?" är det svårt att veta vad "håller fast" innebär för de respondenter som svarade att de gjorde det. Det kan skilja i hur hårt samt hur länge katten hålls fast. För katter med inhalationsbehandling kan det innebära att hålla en hand bakom huvudet, vilket är att hålla fast men kanske inte i den benämningen som andra upplever. Alternativen "hålla fast" och "rulla in katten i en handduk" kan gå in i varandra och svaren beror på hur respondenten uppfattade det när de valde svarsalternativ. Dessutom kan vissa respondenter ha haft svårt att förstå hur "leka med katten" och "klappa katten" kunde vara en metod för medicinering, men eftersom dessa alternativ ändå valdes av en del respondenter ingår dessa moment i rutinen för vissa kattägare. På frågan om hur respondenten skulle beskriva sin katt kunde de olika alternativen vara "snäll" och "medgörlig" eller "har hög integritet" och "självständig" upplevas likvärdiga. Dessutom finns risken att tolkningen av begreppen "belöning", "socialisering" och "hantering" skiljer sig från person till person, vilket kan ha påverkat svaren. Denna svaghet i enkäten hade kunnat undvikas genom att begreppen definierats tydligare i frågeformuläret.

5.2 Resultatdiskussion

De mest förekommande utmaningarna som respondenterna upplevde var att katten spottade ut tabletter eller vägrade medicineringen på grund av att den inte gillade smaken av läkemedlet, vilket överensstämmer med tidigare studier (Taylor et al. 2022; Sivén et al. 2017). En stor del av respondenterna upplevde medicineringen av sin katt som lätt, dock är definitionen av vad som är "lätt" högst subjektiv. Resultatet måste också tolkas med försiktighet, eftersom en stor del av respondentgruppen utgjordes av kattägare från Facebook-kattgrupper samt

studerande eller arbetande inom djursjukvården, vilka skulle kunna vara mer engagerade och kunniga kattägare än genomsnittet i Sverige. Majoriteten upplevde sin relation till sin katt som mycket stark och en stor andel av katterna beskrevs som snälla, sociala, lugna och medgörliga, vilket kan vara ytterligare anledningar till att medicineringen upplevdes som lätt. Kattägare som är mindre engagerade i sina katter, har skygga eller omedgörliga katter som inte går att medicinera eller har svagare relation till sina katter kan vara mindre intresserade av att besvara en sån här enkät.

I studien av Taylor et al. (2022) angav 77 % av respondenterna att katterna försökt bita eller riva dem vid läkemedelsadministrering. Respondenter i denna studie skrev att katten vägrade medicinering, dock beskrev ingen att katten bitit, rivit eller varit arg/aggressiv. Detta kan återigen bero på respondenternas engagemang i katten och de flesta beskrev sin katt som snäll och relationen som stark. Studien av Taylor et al (2022) hade dessutom 2507 svar och var tillgänglig över hela världen, medan enkäten i det här kandidatarbetet hade mycket färre respondenter, och urvalet utgjordes av medlemmar i kattgrupper på Facebook samt studerande vid SLU i Sverige. Detta kan ha medfört att dessa svar inte representerade en tillräckligt varierad population av kattägare.

Något fler än hälften av respondenterna i studien av Taylor et al. (2022) svarade att de upplevde att relationen till sina katter påverkats av medicineringen. Det framkommer inte om det var en negativ eller positiv påverkan. Resultatet från detta kandidatarbete visade att 73 % (n = 135) av respondenterna inte upplevde att deras relation påverkats av medicineringen och att 78 % (n = 144) upplevde att katten sökte lika mycket kontakt som innan, vilket kan bero på att medicineringen fungerade bra överlag för dessa kattägare. Vissa respondenter nämnde dock i fritextsvaren att katten sprungit i väg och gömt sig efter medicineringen eller att katten blivit skeptisk eller vaksam när den misstänkte att medicineringen var på gång. Det skulle kunna tolkas som ett undvikande beteende som kunde bero på att katten upplevde behandlingen som en jobbig upplevelse, vilket tyder på att ångest eller rädsla fanns kopplat till situationen (Barrios et al. 2025).

Resultatet av detta arbete visade att majoriteten av respondenterna hade fått någon typ av instruktion om hur de kunde medicinera sin katt. Muntliga instruktioner var mest förekommande. Taylor et al. (2022) nämnde i sin studie att respondenterna fått olika typer av instruktioner där verbal förklaring av en veterinär var den mest förekommande. Huruvida kattägare får tydliga och hjälpsamma instruktioner kan emellertid variera beroende på vilken typ av läkemedel som ordinerats. Studien av Taylor et al. (2022) visade att administrering av insulin i hög grad upplevdes som enkel, vilket författaren föreslog kan bero på att kattägare till katter med just

diabetes generellt får mer stöd och demonstrationer inför behandling. På grund av att olika utmaningar kan förekomma oavsett vilken form av läkemedel som används är stöd från djurhälsopersonal viktigt och kan underlätta för alla kattägare som behöver medicinera sin katt hemma. Taylor et al. (2022) föreslår att kliniker erbjuder stöd i form av demonstrationer och tillförlitliga källor av information som kan ge ökad förståelse och kunskap hos kattägare om hur de kan gå till väga med medicineringen. Då det finns olika typer av kattägare är det viktigt att ha kattägarens perspektiv i åtanke och diskutera vilka metoder och möjliga läkemedelsformer som skulle vara mest passande för just deras katt och förutsättningar, en uppgift som kan vara lämplig för djursjukskötare.

I studien av Taylor et al. (2022) hade majoriteten av respondenterna fullföljt den ordinerade läkemedelsbehandlingen, och den vanligaste anledningen att avbryta behandlingen var att läkemedlet var svårt att administrera. Detta överensstämmer med resultatet från detta kandidatarbete då endast åtta respondenter (4 %) hade behövt avbryta läkemedelsbehandlingen. Resultatet behöver dock tolkas i ljuset av respondentgruppens sammansättning, med många respondenter som arbetar inom djursjukvården och många respondenter som troligtvis är väldigt hängivna kattägare. Den främsta anledningen till att behandlingen avbrutits var att katten spottade ut läkemedlet eller vägrade medicineringen på grund av att den smakade illa. Att inte lyckas med medicineringen eller att katten spottat ut läkemedel var också anledningar till att respondenter hade missat doser. Det fanns även andra anledningar som inte handlade om kattens vilja till medicinering, såsom tidsbrist, kommunikationsmissar, bortresa, glömska eller att katten var utomhus. En av respondenterna kommenterade att katten tyckte att medicineringen smakade illa, och att katten senare fick avlivas. Detta skulle kunna tolkas som att svårigheter med medicinering, som resulterar i en ofullständig läkemedelsbehandling som katten verkligen behöver, i värsta fall kan få så allvarliga konsekvenser att katten avlider eller behöver avlivas.

I studien av Taylor et al. (2022) hade kattägare med erfarenhet av katthantering genom arbete inom djursjukvård eller liknande ett högre självförtroende vad gällde att hantera sin katt. Dessutom upplevde de medicineringen som enklare. Detta överensstämmer med resultatet från detta kandidatarbete, som visade att arbetande eller studerande inom djursjukvård generellt upplevde medicinering och hantering som lättare. Detta kan bero på att djurhälsopersonal besitter en djupare förståelse för kattens beteende, positiv hantering och vikten av följsamhet, då dessa aspekter betonas inom djursjukvården för att säkerställa en god vård. Den förvärvade kunskapen och erfarenheten skulle då kunna vara direkt överförbar på den egna katten. Det kan också vara att de valt en bana inom djursjukvård för att

de har ett stort engagemang och fallenhet för att hantera djur. Taylor et al. (2022) betonar att träning, erfarenhet och kunskap om arten stödjer följsamhet.

Den vanligaste metoden som respondenterna använde vid medicinering av sin katt var fasthållning. I fritextsvaren var det några kattägare som skrev att det var lättare fasthållning, att katten fick backa in mot knäna så att den inte kunde ta sig undan. Taylor et al. (2022) beskrev att kattägare som arbetar med katter inom djursjukvård eller liknande och har erfarenhet av hantering av katter uppvisade ett större självförtroende gällande att hålla fast sina katter vid medicinering. Detta skulle kunna förklara att medicineringen upplevdes som "mycket lätt" av de flesta respondenterna i denna enkätstudie, trots att den vanligaste metoden vid behandling var fasthållning, då urvalet inkluderade många respondenter som arbetar eller studerar inom djursjukvård. Att uppleva administreringen som lätt till följd av effektiv fasthållning kan bero på att katten är trygg i situationen, men passiviteten kan även vara uttryck för inlärd hjälplöshet (Tafet & Alonso 2025).

En del av metoderna som framkom i fritextsvaren innefattade att katten åt läkemedlet självmant eller att kattägaren sprutade flytande läkemedel i mungipan eller lade det på tungan. En del blandade läkemedlet tillsammans med mat, gömde det i en godisbit, täckte tabletterna med flytande godis eller gnuggade tabletterna på något katten tycker om. Dessa metoder överensstämmer med tidigare forskning (Taylor et al. 2022; Sivén et al. 2017). Några respondenter beskrev att katten vägrade äta maten som innehöll läkemedlet, vilket nämnts av Taylor et al. (2022) som den näst vanligaste utmaningen vid medicinering av katt. I en studie av Sivén et al. (2017) påpekades att det även kan vara problematiskt att blanda läkemedel med mat då det inte går att kontrollera matens effekt på läkemedlets funktion och aktiva substans.

Användning av belöning och att katten tränats för en specifik rutin vid medicinering, som till exempel att ligga ner i samband med medicingiva, var också metoder som nämdes av respondenterna i fritextsvaren. Några angav att de klappade och gosade med katten en stund innan medicinering. En av dessa respondenter beskrev vidare att efter det låg katten kvar och att kattägaren då kunde ge insulin och göra en blodsockermätning utan fasthållning. Dessa metoder kan vara mer fördelaktiga än fasthållning ur ett djurvälståndsperspektiv. Kranak och Kranak (2025) hävdar att fasthållning och tvång i samband med medicinering kan leda till negativa känslor såsom rädsla och ångest hos katten, vilket i sin tur kan leda till att katten undviker eller gömmer sig för kattägaren vid ett stimulus som kopplas till medicineringen. Detta skulle kunna förklara vissa svar som beskrev att katten kunde bli skeptisk eller vaksam om den misstänkte att medicineringen skulle utföras. Enligt studien av Taylor et al. (2022) rapporterade

en del av respondenter att det var utmanande att medicinera katten på grund av att den försökte springa iväg från kattägare (55% n = 861) eller att kattägaren inte fick tag i katten (21% n = 327). Detta kan betyda att undvikande beteende och att katten springer iväg eller gömmer sig är ett förekommande problem som kan försvåra följsamheten och minska effekten av läkemedelsbehandlingen.

Att vänja katten inför medicineringen var inte så vanligt förekommande då endast 42 respondenter (23 %) svarade ja på frågan om de gjorde något särskilt för att vänja katten vid medicineringen. De vanligaste kommentarerna som beskrev hur tillvänjningen gick till gällde katter som fick inhalation, då dessa respondenter lät sin katt nosa på masken eller äta godis ur den utan själva läkemedlet under en period. Kranak och Kranak (2025) använde positiv förstärkning för att träna en katt som behövde medicineras med inhalator där träningen resulterade i att katten frivilligt placerade sin nos i masken och tog några andetag, dock var det enbart en katt som tränades och kan därför innebära att resultatet är begränsat. Träning med positiv förstärkning kan ändå vara ett fördelaktigt alternativ i stället för att tvinga och hålla fast katten. Rätt metoder behöver dock användas med hänsyn till kattens temperament och preferenser.

Enligt svaren i den här enkätstudien var inhalation och injektion vanligare vid tillsvidarebehandling jämfört med vid korttidsbehandling. Det var även vanligare att ägaren vände sin katt vid medicineringen om katten stod på tillsvidarebehandling. Detta kan bero på att det upplevs mer nödvändigt att vänja katten inför läkemedelsadministrering med inhalation och injektion på grund av den mer komplicerade administreringen. För de med korttidsbehandling kan det handla om att de inte hunnit vänja katten, då det fanns kommentarer i fritextsvaren som beskrev att det inte fanns tid-

Majoriteten av kattägarna använde belöning i samband med medicinering. De gav även olika typer av belöningar där godis och klappningar var vanligast. Dessutom förekom promenad i fritextsvaren som belöning efter att medicineringen hade utförts. I en studie av Willson et al. (2017) betonades vikten av att belöningen ska vara tillräckligt intressant för katten för att träningen ska lyckas och att man behöver utgå ifrån kattens preferenser. Det höga antalet respondenter som använde belöning, och att de valde olika typer beroende på kattens preferenser, kan bero på att det var en stor del av respondenterna som arbetade eller studerade inom djursjukvård där positiv hantering betonas för att minska djurets stress på klinik. Det är möjligt att dessa respondenter applicerar dessa principer även vid hantering av sina egna katter. Engagerade kattägare från kattgrupper kan också vara mer intresserade av positiv hantering och träning än andra kattägare som eventuellt är mindre intresserade eller kunniga inom dessa områden.

Tidigare studier har visat att positiv förstärkning kan vara en metod som reducerar stress vid hantering eller medicinska åtgärder, såsom injektioner och blodprovstagning hos olika djurslag. En studie av Comelato (2025) visade att positiv förstärkning kan vara effektiv vid träning av röda aror (*Ara macao*, en papegojart) för att underlätta skötsel och medicinska åtgärder. En annan studie av Lomb et al. (2021) undersökte användning av positiv förstärkning hos kvigor vid injektioner, där författarna visade att kvigorna kan ha en mindre negativ upplevelse vid injektion och är mer villiga att samarbeta vid träningen. Det vetenskapliga underlaget om träning av specifikt katter med hjälp av positiv förstärkning är relativt begränsat, men Willson et al. (2017) och Kranak och Kranak (2025) visade dock att katter har förmåga att lära sig med hjälp av positiv förstärkning. I denna enkätstudie använde majoriteten av respondenterna belöning i samband med medicinering och hantering, och en del nämnde även positiv förstärkning som en metod att medicinera eller vänja katten vid medicineringen. Detta skulle kunna vara en del i förklaringen till att många upplevde läkemedelsadministreringen och hanteringen som "mycket lätt". Även här behöver dock respondentgruppens sammansättning beaktas vid tolkning av resultatet.

Konklusion

Resultatet från enkätstudien visade att medicineringen generellt upplevdes som lätt, och det var få respondenter som hade behövt avbryta behandlingen eller upplevde att deras relation till katten hade påverkats. De metoder som användes i störst utsträckning vid medicinering var fasthållning av katt samt matning. Positiv förstärkning i samband med medicineringen var vanligt förekommande, främst i form av godis samt klappar. Resultaten behöver dock tolkas med försiktighet. Detta eftersom respondentgruppen i stor utsträckning utgjordes av studerande eller yrkesverksamma inom djursjukvård samt kattägare från särskilda kattgrupper på sociala medier – grupper som sannolikt är mer engagerade än den genomsnittliga kattägaren i Sverige. Studiens resultat är därmed sannolikt inte representativt för hela kattägarpopulationen i Sverige. Fler studier med ett sannolikhetsurval och analytisk statistik behövs för att kunna dra generella slutsatser på nationell nivå. Mer forskning behövs även för att öka antalet tillgängliga metoder som kan användas av olika kattägare vid medicinering samt för att utveckla läkemedelsformer som är mer välsmakande och accepteras i högre utsträckning av katter. Dessutom behövs mer forskning gällande positiv förstärkning för katter.

Referenser

Albuquerque, C.S.C., Bauman, B.L. & Gunn-Moore, D.A. (2019). Priorities on treatment and monitoring of diabetic cats from the owners' points of view. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 22(6), 506-513.

<https://doi.org/10.1177/1098612X19858154>

Bain, M. & Stelow, E. (2014). Feline aggression toward family members: a guide for practitioners. *Veterinary Clinics: Small Animal Practice*. 44(3), 581-597.

<https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2014.01.001>

Bamberger, M. & Houpt, K.A. (2006). Signalment factors, comorbidity and trends in behavior diagnoses in cats: 736 cases (1991 – 2001). *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 229(10).

<https://doi.org/10.2460/javma.229.10.1602>

Barrios, F., Ruiz, P. & Damián, J.P. (2025). Tools for the approach of fear, anxiety, and stress in the domestic feline: an update. *Veterinary Medicine International*. 2025(1).

<https://doi.org/10.1155/vmi/9109397>

Barter, L., Maddison, J. & Watson, A. (1996). Comparison of methods to assess dog owners' therapeutic compliance. *Australian Veterinary Journal*. 74, 443-446.

<https://doi.org/10.1111/j.1751-0813.1996.tb07566.x>

Becker, R. (2022). Gender and survey participation. An event history analysis of the gender effects of survey participation in a probability-based multi-wave panel study with a sequential mixed-mode design. *Methods, data, analyses*. 16(1), 3-32.

<https://doi.org/10.12758/mda.2021.08>

Bradshaw, J. (2017). Behaviour of Cats. Jensen, P. (red.) *The Ethology of Domestic Animals, 3rd Edition: An Introductory Text*. CAB International. 241-254.

Bradshaw, J. (2018). Normal feline behaviour: ... and why problem behaviours develop. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 20(5), 411-421.

<https://doi.org/10.1177/1098612X18771203>

Comelato, C. (2025). Positive reinforcement training facilitates the voluntary participation scarlet macaws (*Are macao*) with husbandary and medical procedures. *Journal of Avian Medicine and Surgery*. 39(3), 152-158.

<https://doi.org/10.1647/AVIANMS-D-24-00045>

- Crowell-Davis, S.L., Curtis, T.M. & Knowles, R.J. (2004). Social organization in the cat: a modern understanding. *Journal of Feline Medicine & Surgery*. 6(1), 19-28. <https://doi.org/10.1016/j.jfms.2003.09.013>
- Curtis, T.M. (2008). Human-directed aggression in the cat. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*. 38(5), 1131-1143. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2008.04.009>
- Gourkow, N., Hamon, S.C. & Phillips, C.J.C. (2014). Effect of gentle stroking and vocalization on behaviour, mucosal immunity and upper respiratory disease in anxious shelter cats. *Preventive Veterinary Medicine*. 117(1), 266-275. <https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2014.06.005>
- Gröna arbetsgivare (2025). *Svensk Djursjukvård – Branschrappport 2025*. Gröna arbetsgivare. https://www.grona.org/filer/lista/4imbqz8ql5o8n1fpcwnn11p0/Branschrappport_-_Svensk_Djursjukva%CC%8Ard_2025.pdf [2026-06-10]
- Hargrave, C. (2015). Anxiety, fear, frustration and stress in cats and dogs – Implications for the welfare of companion animals and practice finances. *Companion Animal*. 20(3). <https://doi.org/10.12968/coan.2015.20.3.136>
- Haywood, C., Ripari, L., Puzzo, J., Foreman-Worsley, R. & Finksa L.R. (2021). Providing humans with practical, best practice handling guidelines during human-cat interactions increases cats' affiliative behaviour and reduces aggression and signs of conflict. *Frontiers in Veterinary Science*. 8. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.714143>
- Heidenberger, E. (1997). Housing conditions and behavioural problems of indoor cats as assessed by their owners. *Applied Animal Behaviour Science*. 52(3-4), 345-364. [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(96\)01134-3](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(96)01134-3)
- Hiby, E.F., Rooney, N.J. & Bradshaw, J.W.S. (2004). Dog training methods: their use, effectiveness and interaction with behaviour and welfare. *Animal Welfare*. 13(1), 63-69. <https://doi.org/10.1017/S0962728600026683>
- Horne, R., Weinman, J., Barber, N. & Elliott, R. (2005). Concordance, adherence and compliance in medicine taking. *National Co-ordinating Centre for NHS Service Delivery and Organisation*. <https://www.ahpo.net/assets/NCCSDO%20Compliance%202005.pdf>

Houpt, K.A., Honig, S.U. & Reisner, I.R. (1996). Breaking the human-companion animal bond. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 208(10), 1653-1659. <https://doi.org/10.2460/javma.1996.208.10.1653>

Kranak, M.P. & Kranak, S.A. (2025). Using positive reinforcement to increase inhaler tolerance and medicine adherence in a domestic short hair cat (*Felis catus*) with asthma. *Journal of Veterinary Behavior*. 77, 86-90. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2024.10.005>

Lomb, A., Mauger, A., Keyserlingk, M.A.G. & Weary, D.M. (2021). Effects of positive reinforcement training for heifers on responses to subcutaneous injection. *Journal of dairy science*. 104(5), 6146-6158. <https://doi.org/10.3168/jds.2020-19463>

Marchei, P., Diverio, S., Falocci, N., Fajtó, J., Ruiz-de-la-Torre, J.L. & Manteca, X. (2011). Breed differences in behavioural response to challenging situations in kittens. *Physiology & Behavior*. 102(3-4), 276-284. <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2010.11.016>

Odom, T.F., Riley, C.B., Benschop, J. & Hill, K.E. (2025). Medication compliance by cat owners prescribed treatment for home administration. *Journal of Veterinary Internal Medicine*. 39(1). <https://doi.org/10.1111/jvim.17298>

Ramos, D., Reche-Junior, A., Fragoso, P.L., Palme, R., Yanasse, N.K., Gouvêa, V.R., Beck, A. & Mills, D.S. (2013). Are cats (*Felis catus*) from multi-cat households more stressed? Evidence from assessment of fecal glucocorticoid metabolite analysis. *Physiology & Behavior*. 122, 72-75. <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2013.08.028>

Rodan, I. (2010). Understanding feline behavior and application for appropriate handling and management. *Topics in Companion Animal Medicine*. 25(4), 178-188. <https://doi.org/10.1053/j.tcam.2010.09.001>

Sivén, M., Savolainen, S., Rönttilä, S., Männikö, S., Vainiopää, M., Airaksinen, S., Raekallio, M., Vainio, O., & Juppo, A.M. (2017). Difficulties in administration of oral medication formulations to pet cats: an e-survey of cat owners. *Veterinary Record*. 180(10). <https://doi.org/10.1136/vr.103991>

Tafet, G.E. & Alonso, T.O. (2025). Learned helplessness and learned controllability: from neurobiology to cognitive, emotional and behavioral neurosciences. *Front Psychiatry*. 16. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2025.1600165>

Taylor, S., Caney, S., Bessant, C. & Gunn-Moore, D. (2022). Online survey of owners' experiences of medication their cats at home. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 24(12), 1283-1293. <https://doi.org/10.1177/1098612X221083752>

Thorne-Lyman, A.L., Lama T.P., Heidkamp, R.A., Munos, M.K., Manandhar, P., Khatri S.K., Bryce, E., LeClerq, S.C. & Katz, J. (2023). How does social desirability bias influence survey-based estimates of the use of antenatal care in rural Nepal? A validation study. *BMJ Open*. 13(7). <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2022-071511>

Wareham, K.J., Brennan, M.L. & Dean, R.S. (2019). Systematic review of the factors affecting cat and dog owner compliance with pharmaceutical treatment recommendations. *Veterinary Record*. 184(5), 154. <https://doi.org/10.1136/vr.104793>

Willson, E.K., Stratton, R.B., Bolwell, C.F. & Stafford, K.J. (2017). Comparison of positiv reinforcement training in cats: A pilot study. *Journal of Veterinary Behavior*. 21, 64-70. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2017.07.007>

Zhang, L., Li, P., He, J., Qian, J. & Liu, Y. (2024). Promoting medication compliance in epileptic children: a cross sectional survey. *BMC Pediatr*. 14(1), 583. <https://doi.org/10.1186/s12887-024-05011-7>

Zilcha-Mano, S., Mikulincer, M. & Shaver, P.R. (2011). An attachment perspective on human–pet relationships: Conceptualization and assessment of pet attachment orientations. *Journal of Research in Personality*. 45(4), 345-357. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2011.04.001>

AI-utlåtande

Google Gemini har använts i detta arbete i syfte att förbättra språket. Prompten samt den text som skulle redigeras klistrades in och Gemini gav förslag på förändringar för att språket skulle bli mer vetenskapligt. De förslag som lät mest passande användes sedan i texten. AI har inte skrivit om någon text, utan föreslagit meningsuppbyggnader samt givit förslag på andra ordval. AI har varit bra att använda då det kan vara svårt att skriva vetenskapligt. Eftersom den inte ändrat innebörden eller meningarna tar den inte något från arbetet utan snarare tillför. Det som kan vara negativt är om AI skulle användas för att konstruera text och att arbetet skrivs mer av AI än författaren.

Bilaga

Vi är två djursjukskötarstudenter som skriver vårt examensarbete om medicinering av katt i hemmet. Syftet med enkäten är att undersöka hur kattägare upplever medicinering av sin katt, vilka faktorer som kan underlätta eller försvåra medicinering av katt hemma samt vilket samband som finns mellan hur pass enkelt eller svårt att medicinera katten och kattägarens relation till sin katt.

Undersökningen riktar sig till kattägare som medicinerar eller har medicinerat sin katt hemma (med en eller flera mediciner).

OBS, om du har flera katter som står/har stått på medicinering hemma, fyll gärna i ett formulär per katt.

Använd gärna textrutan och kommentarsrutan i slutet av frågan om inget alternativ passar eller om du vill lägga till något.

Tack för medverkan!

1. Information om dig som kattägare

Hur gammal är du?

- Under 20 år
- 20 - 35 år
- 36 - 50 år
- 51 - 65 år
- Över 65 år

Vad har du för könsidentitet?

- Kvinna
- Man
- Icke-binär
- Vill inte svara
- Annat _____

Vad är din huvudsakliga sysselsättning? (Går att välja flera alternativ)

- Jobb/studier heltid
- Jobb/studier deltid
- Jobb/studier hemifrån
- Pensionär
- Annat _____

Arbetar/studerar du eller har du arbetat/studerat inom djursjukvård? (Om ja, ange gärna vad i kommentarsrutan nedan)

- Nej
- Ja

Eventuell kommentar

Finns det barn i hemmet? (Går att välja flera alternativ)

- Nej
- Ja, under 10 år
- Ja, över 10 år
- Annat _____

Finns det andra djur i hemmet? (Går att välja flera alternativ)

- Inga andra djur
- Katt
- Hund
- Annat _____

2. Information om din katt

Hur gammal är din katt?

- 0 - 6 månader
- 7 månader - 2 år
- 3 - 6 år
- 7 - 10 år
- 11 - 14 år
- 15 år och över

Vad är det för kön och kastreringsstatus på din katt?

- Kastrerad hona
- Kastrerad hane
- Okastrerad hona
- Okastrerad hane

Vad är det för ras på din katt?

- Huskatt/blandraskatt
- Raskatt: _____

Utevistelse

- Strikt innekatt
- Kontrollerad utevistelse (koppel och/eller inhängnad uteplats)
- Utekatt
- Annat _____

Skaffade du din katt som:

- Kattunge (0 - 6 månader)
- Junior (7 månader - 2 år)
- Vuxen (Över 2 år)
- Annat _____

Varifrån skaffade du din katt?

- Uppfödare
- Omplacering
- Katthem
- Hittekatt
- Annat _____

Hur skulle du beskriva din katt? (Går att välja flera alternativ)

- Social
- Skygg
- Lugn
- Medgörlig
- Har hög integritet
- Självständig
- Snäll
- Energisk
- Försiktig
- Lättstressad
- Gosig med alla
- Gosig bara med mig/familjen
- Annat _____

Hur ofta söker din katt kontakt från dig?

- Dagligen
- Flera gånger/vecka
- Sällan (En gång/vecka eller mindre)
- Aldrig (Vill inte ha kontakt alls)
- Annat _____

Hur upplever du din relation till din katt?

- Mycket svag
- 2
- 3
- 4
- Mycket stark

3. Medicinering

När har du medicinerat din katt senast?

- Pågående
- Det senaste året
- 1 - 2 år sedan
- 3 - 4 år sedan
- 5+ år sedan

Hur länge pågick eller ska medicineringen pågå? (Om flera perioder, ange i textrutan)

- 1-7 dagar
- 8-30 dagar
- Över 1 månad
- Tillsvidare
- Annat _____

Vilken typ av medicineringsplan gäller/gällde för din katt?

- Ett läkemedel under en period
- Ett läkemedel under flera perioder
- Flera läkemedel under en period
- Flera läkemedel under flera perioder
- Annat _____

Hur ofta medicineras eller medicinerades din katt? (Om flera läkemedel, ange i textrutan)

- En gång/dag
- Flera gånger/dag
- En gång/vecka
- Flera gånger/vecka
- Annat _____

Vilken typ av läkemedel får din katt/har din katt fått? (Går att välja flera alternativ)

- Tabletter, kapslar (via munnen)
- Flytande (via munnen)
- Smörjande läkemedel
- Inhalation (via inandning)
- Ögondroppar
- Örondroppar
- Injektion
- Annat _____

Har du fått instruktioner från djurhälsopersonal om hur du ska medicinera din katt? (Går att välja flera alternativ)

- Inga instruktioner
- Muntliga instruktioner
- Skriftliga instruktioner
- Demonstrationer
- Annat _____

Om ja, tycker du att instruktionerna har varit tydliga? (Om du inte har fått instruktioner, hoppa över denna fråga)

- Instämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- Instämmer helt

Vilken metod/Vilka metoder använder du när du medicinerar din katt?

- Håller fast katten
- Rullar in katten i en filt/handduk
- Distraherar katten med något annat
- Ger medicinen snabbt innan katten hinner märka
- Klappar katten
- Leker med katten
- Matar katten
- "Easy pill" godis
- Annat _____

Gjorde du något särskilt för att vänja din katt vid medicineringen? (Om ja, förklara gärna i kommentarsrutan nedan)

- Nej
- Ja

Eventuell kommentar

Använder du/Har du använt dig av belöning i samband med medicineringen?

- Nej
- Ja
- Annat _____

Om ja, vilken typ av belöning? (Om du svarade nej, hoppa över denna fråga)

- Godis
- Foder
- Leksak
- Gos/klappningar
- Annat _____

**Om ja, hur länge har du använt dig av belöning i samband med medicineringen?
(Om du svarade nej, hoppa över denna fråga)**

- Bara precis i början
- Under en del av behandlingsperioden
- Under hela behandlingsperioden
- Annat _____

Hur upplever du medicineringen av din katt?

- Mycket lätt
- 2
- 3
- 4
- Extremt svårt (Går ej)

Hur upplever du din katt vid medicineringen?

- Nöjd/glad
- Bryr sig inte
- Missnöjd men tolererar
- Arg, tolererar inte
- Rädd
- Aggressiv
- Annat _____

Har du behövt avbryta behandlingsplanen pga svårigheter att medicinera? (Om ja, skriv gärna varför i textrutan)

- Nej
- Ja _____

Har du behövt hoppa över medicineringen någon gång, och varför? (Går att välja flera alternativ, skriv gärna i kommentarsrutan nedan om du väljer annat)

- Nej
- Ja, det gick inte att ge
- Ja, katten var ute
- Ja, pga tidbrist
- Annat _____

Hur upplever du att din katt söker/sökt kontakt från dig efter att medicineringen påbörjats? (Går att välja flera alternativ)

- Mer kontakt
- Lika mycket kontakt som innan
- Mindre kontakt under medicineringen
- Mindre kontakt efter medicineringen
- Annat _____

Upplever du att medicineringen har påverkat din relation med din katt?

- Nej
- Ja, påverkat positivt
- Ja, påverkat negativt
- Vet ej
- Annat _____

4. Övrig hantering

Andra typer av hantering än medicineringen

Vilken typ av hantering av din katt utför du hemma? (Går att välja flera alternativ)

- Ingen
- Kloklippning
- Pälsvård
- Tandborstning
- Klappningar/gos/beröring
- Socialisering
- Någon typ av träning (t.ex. sele, tricks, pussel osv)
- Annat _____

Hur van är din katt att bli hanterad?

- Mycket van
- Ganska van
- Ganska ovan
- Mycket ovan

Hur upplever du din katt vid hantering?

- Lätthanterad
- 2
- 3
- 4
- Går ej att hantera

Använder du belöning i samband med hantering?

- Nej
- Ja
- Annat _____

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

Föreliggande arbete ska publiceras med 12 månaders fördröjning av fulltexten (tillfälligt läsningsembargo). Därefter ger jag/vi härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

JA, jag, Daad Mer Alyusif har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

JA, jag, Lina Aronsson har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.